TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2020. gada 18. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības pilsonība – Direktīva 2004/38/EK – 5., 10. un 20. pants – Trešās valsts valstspiederīgā, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, tiesības ieceļot dalībvalstī – Pierādījums par šādu tiesību esamību – Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas esamība – Pastāvīgas uzturēšanās atļaujas esamība

Lietā C-754/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, kuru *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 21. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 3. decembrī, tiesvedībā

Ryanair Designated Activity Company

pret

Országos Rendőr-főkapitányság,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), F. Biltšens [*F. Biltgen*] un N. Vāls [*N. Wahl*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 5. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Ryanair Designated Activity Company* vārdā – *A. Csehó*, *Á. Illés*, *Á. Kollár* un *V. Till*, *ügyvédek*,

– Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér*, kā arī *M. Tátrai* un *Zs. Wagner*, pārstāvji,

– Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, kā arī *A. Brabcová*, pārstāvji,

– Grieķijas valdības vārdā – *L. Kotroni*, pārstāve,

– Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *Z. Teleki*, kā arī *J. Tomkin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2020. gada 27. februāra tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – ungāru.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 5., 10. un 20. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), kā arī 26. pantu Konvencijā, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, kura parakstīta 1990. gada 19. jūnijā Šengenā un stājās spēkā 1995. gada 26. martā (OV 2000, L 239, 19. lpp.; turpmāk tekstā – "KĪŠN").

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Ryanair Designated Activity Company* (turpmāk tekstā – "*Ryanair*") un *Országos Rendőr-főkapitányság* (Valsts policijas galvenā pārvalde, Ungārija) par šai sabiedrībai uzlikto naudas sodu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2004/38

3 Direktīvas 2004/38 5. un 8. apsvērumā ir noteikts:

"(5) Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā būtu jāpiešķir arī viņu ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstiskās piederības, ja šīs tiesības īsteno, ievērojot objektīvus brīvības un cieņas nosacījumus. [..]

[..]

(8) "Lai veicinātu to ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos, kuri nav piederīgi nevienai dalībvalstij, uz personām, kas jau ieguvušas uzturēšanās atļauju, nebūtu jāattiecina prasība iegūt iebraukšanas vīzu, kura definēta Padomes Regulā (EK) Nr. 539/2001 (2001. gada 15. marts), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas [(OV 2001, L 81, 1. lpp., un labojumi – OV 2007, L 29, 10. lpp., kā arī OV 2016, L 137, 27. lpp.)], vai vajadzības gadījumā piemērojamos valstu tiesību aktos.

[..]"

4 Direktīvas 2004/38 3. panta "Saņēmēji", kas ietilpst šīs direktīvas I nodaļā "Vispārīgi noteikumi", 1. punktā ir paredzēts:

"Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem [..], kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem."

5 Minētās direktīvas 5. pantā "Ieceļošanas tiesības", kas ir ietverts tās II nodaļā "Izceļošanas un ieceļošanas tiesības", ir noteikts:

"1. Neskarot noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei, dalībvalstis atļauj ieceļot savā teritorijā Savienības pilsoņiem, kam ir derīga personas apliecība vai pase, un viņu ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, atļauj ieceļot savā teritorijā, ja tiem ir derīga pase.

No Savienības pilsoņiem nedrīkst pieprasīt ieceļošanas vīzu vai līdzvērtīgu formalitāšu ievērošanu.

2. Ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, ir vajadzīga tikai ieceļošanas vīza saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 539/2001 vai attiecīgajā gadījumā saskaņā ar valstu tiesību aktiem. Šīs direktīvas nozīmē minētajiem ģimenes locekļiem, ja tiem ir derīga uzturēšanās atļauja, kas minēta 10. pantā, nav vajadzīga vīza.

[..]"

6 Minētās direktīvas III nodaļā "Uzturēšanās tiesības" tostarp ietilpst šīs direktīvas 7., 9. un 10. pants.

7 Direktīvas 2004/38 7. pantā "Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus" ir noteikts:

"1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus [..]:

[..]

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu [..]

[..]."

8 Šīs direktīvas 9. panta "Administratīvās formalitātes ģimenes locekļiem, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie" 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis izsniedz uzturēšanās atļauju Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, ja plānotais uzturēšanās laiks ir ilgāks par trīs mēnešiem."

9 Minētās direktīvas 10. panta "Uzturēšanās atļaujas izsniegšana" 1. punktā ir noteikts:

"To Savienības pilsoņa ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, apstiprina, ne vēlāk kā sešus mēnešus no pieteikuma saņemšanas dienas izsniedzot dokumentu, ko sauc par "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju". [..]"

10 Šīs pašas direktīvas IV nodaļā "Pastāvīgas uzturēšanās tiesības" ietilpst šīs direktīvas 16.–20. pants.

11 Direktīvas 2004/38 16. panta "Vispārējs noteikums attiecībā uz Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī. [..]

2. Šā panta 1. punkts attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir kopā ar Savienības pilsoni likumīgi un nepārtraukti uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus."

12 Šīs direktīvas 20. panta "Pastāvīgas uzturēšanās atļauja ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie" 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet kam ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības, izsniedz pastāvīgas uzturēšanās atļauju sešu mēnešu laikā no pieteikuma iesniegšanas. Pastāvīgas uzturēšanās atļauju automātiski atjauno ik pēc desmit gadiem.

2. Pieteikumu par pastāvīgas uzturēšanās atļaujas izsniegšanu iesniedz pirms uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa beigām. [..]"

KĪŠN

13 Šengenas konvencijas II sadaļā "Kontroles atcelšana pie iekšējām robežām un personu pārvietošanās" tostarp ir ietverta 6. nodaļa, kas ir veltīta "papildu pasākumiem" attiecībā uz tajā paredzēto sistēmu. Šajā nodaļā ir ietverts tikai viens pants, proti, 26. pants, kura 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Ievērojot saistības, kas izriet no pievienošanās Ženēvas 1951. gada 28. jūlija Konvencijai par bēgļa statusu, kas grozīta ar Ņujorkas 1967. gada 31. janvāra Protokolu, Līgumslēdzējas Puses apņemas savos tiesību aktos transponēt šādus noteikumus:

[..]

b) pārvadātājam ir jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka ārvalstniekiem, ko pārvadā ar gaisa vai jūras transportu, ir ceļošanas dokumenti, kas vajadzīgi, lai ieceļotu Līgumslēdzēju Pušu teritorijā.

2. Ievērojot saistības, kas izriet no pievienošanās Ženēvas 1951. gada 28. jūlija Konvencijai par bēgļa statusu, kas grozīta ar Ņujorkas 1967. gada 31. janvāra Protokolu, Līgumslēdzējas Puses apņemas atbilstīgi to konstitucionālajām tiesībām ieviest sankcijas pret pārvadātājiem, kas no trešās valsts to teritorijā ar gaisa vai jūras transportu nogādā ārvalstniekus, kuriem nav vajadzīgo ceļošanas dokumentu."

Ungārijas tiesiskais regulējums

14 2006. gada 18. decembra *szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény* (2007. gada Likums Nr. I par personu, kurām ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties, ieceļošanu un uzturēšanos; *Magyar Közlöny* 2007/1.) pamatlietas faktiem piemērojamās redakcijas 3. panta 2.–4. punktā ir noteikts:

"2. Ģimenes loceklim, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais un kurš pavada [Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ)] valsts pilsoni vai Ungārijas pilsoni vai pievienojas EEZ valsts pilsonim vai Ungārijas pilsonim, kas dzīvo Ungārijas teritorijā, ir atļauts ieceļot Ungārijas teritorijā, ja viņam ir derīgs ceļošanas dokuments, kas izdots iepriekšējo desmit gadu laikā un kas ir derīgs vēl vismaz trīs mēnešus pēc datuma, kurā paredzēts izceļot, kā arī – ja vien [Savienības] tiesību aktā, kas ir tieši piemērojams, vai starptautiskā konvencijā nav paredzēts citādi – derīga vīza, kura dod tiesības uz plānoto uzturēšanos, kas nepārsniedz deviņdesmit dienas simt astoņdesmit dienu laikposmā (turpmāk tekstā – "plānotā uzturēšanās, kas nepārsniedz 90 dienas").

3. Ikvienai personai, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, arī ir atļauts ieceļot Ungārijas teritorijā kā ģimenes loceklim, ja tai ir derīgs ceļošanas dokuments, kas ir izdots iepriekšējo desmit gadu laikā un kas ir derīgs vēl vismaz trīs mēnešus pēc datuma, kurā ir paredzēts izceļot, kā arī – ja vien [Savienības] tiesību aktā, kas ir tieši piemērojams, vai starptautiskā konvencijā nav paredzēts citādi – derīga vīza, kura dod tiesības uz plānoto uzturēšanos, kas nepārsniedz deviņdesmit dienas.

[..]

4. Personas, kas minētas 2. un 3. punktā, var ieceļot Ungārijas teritorijā bez vīzas, ja tām ir dokuments, ar ko apliecina šajā likumā paredzētās uzturēšanās tiesības, vai uzturēšanās atļauja, kuru [EEZ] līguma līgumslēdzēja puse izsniegusi trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir EEZ valsts pilsoņa ģimenes loceklis."

15 2006. gada 18. decembra *harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény* (2007. gada Likums Nr. II par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos; *Magyar Közlöny* 2007/1.) pamatlietas faktiem piemērojamās redakcijas 69. panta 1. un 5. punktā ir noteikts:

"1. Ikvienam pārvadātājam, kas pārvadā trešās valsts valstspiederīgo uz Ungārijas teritoriju, izmantojot gaisa vai jūras transportu vai izmantojot regulāru autopārvadājumu maršrutu, vai kas viņu pārvadā uz citu galamērķa valsti, šķērsojot Ungārijas teritoriju, pirms pārvadājuma veikšanas ir jāpārliecinās, ka trešās valsts valstspiederīgajam, lai ieceļotu vai veiktu tranzītu, ir derīgs ceļošanas dokuments un – atkarībā no konkrētā gadījuma – derīga vīza, kura dod tiesības uzturēties uz laiku, kas nepārsniedz deviņdesmit dienas.

[..]

5. Ikvienam pārvadātājam, kas neizpilda 1. punktā noteikto pienākumu, tiek uzlikts administratīvais naudas sods, kura apmērs ir noteikts īpašā tiesiskajā regulējumā.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

16 Ferenca Lista (Budapešta, Ungārija) lidostas policija 2017. gada 9. oktobrī veica *Ryanair* no Londonas (Apvienotā Karaliste) veiktā lidojuma pasažieru pārbaudi. Šajā gadījumā tā konstatēja, ka pasažierim ar Ukrainas pilsonību, kuram bija nebiometriskā pase un Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja, ko saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. pantu izsniegusi Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karaliste, bet kas vēlāk ir atzīta par spēkā neesošu, kā arī derīga pastāvīgās uzturēšanās atļauja, ko arī ir izsniegusi Apvienotā Karaliste saskaņā ar šīs direktīvas 20. pantu, nav vīzas.

17 Uzskatot, ka šim pasažierim nebija visi vajadzīgie ceļošanas dokumenti, lai varētu ieceļot Ungārijas teritorijā, policija viņam neatļāva to darīt un pieprasīja *Ryanair* viņu nogādāt atpakaļ uz Londonu. Turklāt tā uzskatīja, ka *Ryanair* kā pārvadātājs nebija veicis visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka minētajam pasažierim ir vajadzīgie ceļošanas dokumenti, un šī iemesla dēļ nolēma piemērot šai sabiedrībai administratīvo naudas sodu 3000 EUR apmērā.

18 Prasībā, kuru *Ryanair* attiecībā uz šo lēmumu ir cēlusi *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija), tā apgalvo, ka pamatlietā aplūkotajam pasažierim saskaņā ar Direktīvas 2004/38 5. pantu bija atļauts ieceļot Ungārijas teritorijā bez vīzas, jo viņam bija pastāvīgās uzturēšanās atļauja, ko saskaņā ar šīs direktīvas 20. pantu izsniegusi Apvienotā Karaliste. Šajā ziņā *Ryanair* vispirms norāda, ka, lai gan minētās direktīvas 5. pantā tajā paredzētais atbrīvojums no vīzu prasības ir pakārtots nosacījumam, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir

Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja šīs pašas direktīvas 10. panta izpratnē, tikai personai, kas iepriekš ir saņēmusi šādu atļauju, vēlāk var tikt izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja. *Ryanair* no tā secina, ka attiecīgo tiesību normu konteksta analīze liek uzskatīt, ka atbrīvojums no vīzu prasības pastāv arī tad, ja trešās valsts valstspiederīgajam ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja. Turpinājumā *Ryanair* uzskata, ka šādas atļaujas esamība pati par sevi ir jāuzskata par pietiekamu, lai apliecinātu, ka šim valstspiederīgajam ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļa statuss. Visbeidzot tā piebilst, ka pārvadātājam katrā ziņā nav tiesību veikt papildu pārbaudes saistībā ar ģimenes saitēm, kas vieno ieinteresēto personu ar Savienības pilsoni, un ka šis pārvadātājs tātad nevar tikt sodīts par šādu papildu pārbaužu neveikšanu.

19 Savukārt Ungārijas Valsts policijas galvenā pārvalde vispirms apgalvo, ka Direktīvas 2004/38 5. pants ir jāinterpretē gramatiski, kas liek uzskatīt, ka vienīgi Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas esamība, kuras pašā nosaukumā ir konstatēta ģimenes saišu esamība ar Savienības pilsoni, atbrīvo trešo valstu valstspiederīgos no prasības iegūt vīzu, lai varētu ieceļot dalībvalstu teritorijā. Turpinājumā tā no minētā secina, ka tādas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība, kas nav minēta šīs direktīvas 10. pantā, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas tās turētāju atbrīvo no šāda pienākuma. Visbeidzot tā pauž viedokli, ka tas tā vēl jo vairāk ir gadījumā, ja pastāvīgās uzturēšanās atļauju ir izdevusi dalībvalsts, kas – tāpat kā Apvienotā Karaliste pamatlietas faktu rašanās laikā – neietilpst Šengenas zonā. Līdz ar to tāds pārvadātājs kā *Ryanair* varētu tikt sodīts saskaņā ar KĪŠN 26. pantu, ja tas nav pārbaudījis, vai šādas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas turētājam ir vīza.

20 Ņemot vērā šos argumentus, iesniedzējtiesa paskaidro, ka, pirmkārt, tai ir šaubas par jautājumu, vai Direktīvas 2004/38 5. pants ir jāinterpretē gramatiski vai arī tā formulējums ir jāsaprot atbilstoši kontekstam, kādā tas iekļaujas. Šajā ziņā tā it īpaši norāda, ka šajā direktīvā pastāvīgas uzturēšanās tiesības ir paredzētas kā "pastiprinātas" tiesības, kas piešķirtas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi un kuriem jau ir bijušas tiesības uzturēties dalībvalsts teritorijā nepārtrauktā piecu gadu laikposmā.

21 Otrkārt, iesniedzējtiesa šaubās par Direktīvas 2004/38 5. pantā paredzētā atbrīvojuma no vīzas piemērojamību, jautājot, vai tas ir jāsaprot tādējādi, ka tas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, neatkarīgi no tā, kura dalībvalsts viņiem ir izsniegusi uzturēšanās atļauju, vai arī, gluži pretēji, tas ir jāsaprot tādējādi, ka tas attiecas tikai uz tiem trešo valstu pilsoņiem, kuriem ir uzturēšanās atļauja, ko ir izsniegusi Šengenas zonā esoša dalībvalsts. Šajā ziņā tā norāda, ka tajā izskatāmās lietas faktu rašanās laikā Apvienotā Karaliste bija Savienības dalībvalsts, kas neietilpa Šengenas zonā.

22 Treškārt, iesniedzējtiesa norāda, ka tādā gadījumā, ja Direktīvas 2004/38 5. pants tiktu interpretēts tādējādi, ka tajā paredzētais atbrīvojums no vīzu prasības attiecas arī uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja, ko izsniegusi Šengenas zonā neietilpstoša dalībvalsts, ir jānosaka, vai ar šādas atļaujas esamību ir pietiekami, lai pierādītu, ka tās turētājam ir tiesības ieceļot citas dalībvalsts teritorijā bez vīzas, vai arī ir nepieciešams, lai ieinteresētā persona iesniegtu papildu dokumentus, ar kuriem ir apstiprinātas viņas ģimenes saites ar Savienības pilsoni.

23 Ceturtkārt un visbeidzot, iesniedzējtiesa pauž šaubas par tā pienākuma apjomu, kas uzlikts pārvadātājiem saistībā ar trešo valstu valstspiederīgo, kuri ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi un kuri pārvietojas pa gaisa vai jūras ceļu no vienas dalībvalsts uz citu, ceļošanas dokumentu pārbaudi atbilstoši KĪŠN 26. pantam. Šajā ziņā tā vēlas noskaidrot pirmām kārtām, vai "ceļošanas dokumenti", kuru esamību šajā pantā tām ir likts pārbaudīt, aprobežojas tikai ar dokumentiem, kas pierāda, ka šīm personām ir tiesības ieceļot šīs citas dalībvalsts teritorijā, vai arī tas aptver arī dokumentus, kas apliecina, ka tām ir ģimenes saites ar Savienības pilsoni. Otrām kārtām iesniedzējtiesa jautā par sekām, kādas ir šī pārbaudes pienākuma neievērošanai.

24 Šādos apstākļos *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Direktīvas [2004/38] 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas izpratnē gan tas, ka ģimenes loceklim ir spēkā esoša uzturēšanās atļauja, kas tiek aplūkota tās 10. pantā, gan pastāvīgas uzturēšanās atļauja, kas ir minēta tās 20. pantā, viņu atbrīvo no vīzas prasības, lai ieceļotu dalībvalsts teritorijā?

2) Ja atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādā pašā veidā gadījumā, ja persona, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis un kas nav citas dalībvalsts valstspiederīgais, ir ieguvusi pastāvīgās uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē un šī valsts tai ir izsniegusi pastāvīgas uzturēšanās atļauju? Citiem vārdiem sakot, vai tas, ka personai ir šīs direktīvas 20. pantā minētā pastāvīgas uzturēšanās atļauja, ko izdevusi Apvienotā Karaliste, atbrīvo tās turētāju no pienākuma iegūt vīzu neatkarīgi no tā, ka minētajai valstij nav piemērojama nedz [Regula Nr. 539/2001], kas minēta minētās direktīvas 5. panta 2. punktā, nedz [Eiropas Parlamenta un Padomes] Regula (ES) 2016/399 [(2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) [(OV 2016, L 77, 1. lpp.)]?

3) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai tas, ka personai ir uzturēšanās atļauja, kas izsniegta saskaņā ar Direktīvas 2004/38 20. pantu, pats par sevi ir uzskatāms par pietiekamu pierādījumu tam, ka atļaujas turētājs ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis un ka viņam bez jebkādas papildu pārbaudes vai pierādījumiem ir atļauts ieceļot citas dalībvalsts teritorijā kā ģimenes loceklim, un šī persona ir atbrīvota no vīzas prasības saskaņā ar Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punktu?

4) Gadījumā, ja [atbilde] uz trešo prejudiciālo jautājumu [būtu noraidoša], vai Šengenas konvencijas 26. panta 1. punkta b) apakšpunkts [..] ir jāinterpretē tādējādi, ka gaisa pārvadātājam papildus ceļošanas dokumentu pārbaudei ir jāpārbauda, vai pasažieris, kurš ir nodomājis ceļot ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kas minēta Direktīvas 2004/38 20. pantā, ieceļošanas brīdī patiesi ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis?

5) Ja atbilde uz ceturto prejudiciālo jautājumu būtu apstiprinoša:
[a]) vai gadījumā, ja gaisa pārvadātājs nespēj noteikt, vai pasažieris, kurš ir nodomājis ceļot ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kas minēta Direktīvas 2004/38 20. pantā, ieceļošanas brīdī patiešām ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, pārvadātājam ir pienākums noraidīt iekāpšanu lidmašīnā un atteikt pārvadāt šo personu uz citu dalībvalsti?
[b)] vai gadījumā, ja gaisa pārvadātājs neveic šī apstākļa pārbaudi vai neatsakās pārvadāt pasažieri, kas nevar pierādīt savu ģimenes locekļa statusu, bet kam ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja, šī apstākļa dēļ šim pārvadātājam var piemērot sodu saskaņā ar Šengenas konvencijas 26. panta 2. punktu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

25 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 20. pantā minētās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība atbrīvo personu, kurai nav dalībvalsts pilsonības, bet kura ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis un kurai ir šāda atļauja, no pienākuma saņemt vīzu, lai ieceļotu dalībvalstu teritorijā.

26 Šajā ziņā Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts, ka Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, ir pienākums saņemt ieceļošanas vīzu saskaņā ar Regulu Nr. 539/2001 vai valsts tiesību aktiem, un tā otrajā teikumā ir paredzēts, ka šīs direktīvas mērķiem uzturēšanās atļauja, kas minēta tās 10. pantā, attiecīgos ģimenes locekļus atbrīvo no šā pienākuma.

27 Šīs tiesību normas redakcijā nav atsauces uz Direktīva 2004/38 20. pantā minēto pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Tomēr šādas atsauces neesamība pati par sevi nevar *a contrario* pierādīt Savienības likumdevēja gribu uz Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja, neattiecināt šīs direktīvas 5. panta 2. punktā paredzēto atbrīvojumu no pienākuma saņemt vīzu, lai ieceļotu dalībvalstu teritorijā.

28 Šajos apstākļos saskaņā ar pastāvīgo judikatūru minētā tiesību norma ir jāinterpretē, ņemot vērā ne tikai tās tekstu, bet arī tās kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītos mērķus (spriedumi, 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW* u.c., C-17/03, EU:C:2005:362, 41. punkts, kā arī 2019. gada 26. marts, SM (Saskaņā ar Alžīrijas kafala sistēmu aprūpē nodots bērns), C-129/18, EU:C:2019:248, 51. punkts).

29 Pirmkārt, attiecībā uz kontekstu, kādā iekļaujas Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts, ir jānorāda pirmām kārtām, ka šīs direktīvas 10. pantā paredzētā uzturēšanās atļauja un minētās direktīvas 20. pantā paredzētā pastāvīgās uzturēšanās atļauja abi ir dokumenti, kuru esamība Savienības pilsoņa ģimenes locekļu, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, turējumā apliecina, ka viņi ir ieguvuši uzturēšanās tiesības – un tādējādi tiesības ieceļot – dalībvalstu teritorijā.

30 Precīzāk – kā izriet no šīs direktīvas 9. panta 1. punkta – Direktīvas 2004/38 10. pantā paredzētā atļauja ir dalībvalstu izsniegts dokuments, kas apliecina, ka ieinteresētajām personām ir uzturēšanās tiesības uz laiku, kas ir ilgāks par trim mēnešiem, kā paredzēts minētās direktīvas 7. panta 2. punktā.

31 Attiecībā uz atļauju, kas minēta Direktīvas 2004/38 20. pantā, tā saskaņā ar šā panta 1. punktu ir dokuments, ko izsniedz dalībvalstis, ja ieinteresētajām personām ir pastāvīgās uzturēšanās tiesības, kā paredzēts šīs direktīvas 16. panta 2. punktā.

32 No minētās direktīvas 8. apsvēruma, kura gaismā ir jāinterpretē tās 5. panta 2. punkts, izriet, ka pienākums iegūt vīzu ieceļošanai dalībvalstu teritorijā nebūtu jāattiecina uz Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuri jau ir ieguvuši "uzturēšanās atļauju". Tādējādi šķiet, ka tieši uzturēšanās atļaujas saņemšana – lai arī kāda tā būtu – atbilstoši Direktīvas 2004/38 normām pamato to, ka šīs personas ir atbrīvotas no pienākuma saņemt vīzu.

33 Otrām kārtām pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšana, kā tas izriet no Direktīvas 2004/38 16. panta 2. punkta, ir pakļauta nosacījumam, ka ģimenes locekļi ir likumīgi un nepārtraukti uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus kopā ar attiecīgo Savienības pilsoni – tas noteikti nozīmē, ka viņiem šajā dalībvalstī iepriekš ir bijušas tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus.

34 Tāpat no Direktīvas 2004/38 20. panta 2. punkta izriet, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauju var izsniegt tikai personām, kas iepriekš ir saņēmušas Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju.

35 No tā izriet, ka Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kuriem ir izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, noteikti ir personas, kuras kā Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas turētājas iepriekš ir saņēmušas atbrīvojumu no pienākuma saņemt Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punktā paredzēto vīzu.

36 Otrkārt, attiecībā uz šīs direktīvas mērķi ir jānorāda, ka tas – kā Tiesa to jau ir norādījusi – ir nodrošināt pakāpenisku Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, integrāciju tās dalībvalsts sabiedrībā, kurā tie ir apmetušies (šajā nozīmē skat.

spriedumus, 2011. gada 21. decembris, *Ziolkowski* un *Szeja*, C-424/10 un C-425/10, EU:C:2011:866, 38. un 41. punkts, kā arī 2018. gada 17. aprīlis, B un *Vomero*, C-316/16 un C-424/16, EU:C:2018:256, 51. un 54. punkts).

37 Šāds mērķis nepieļauj, ka Savienības pilsoņa ģimenes locekļu pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšana izraisa to, ka tiek zaudēts atbrīvojums no pienākuma saņemt vīzu, kas viņiem bija pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas kā Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas turētājiem.

38 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 20. pantā minētās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība atbrīvo personu, kurai nav dalībvalsts pilsonības, bet kura ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis un kurai ir šāda atļauja, no pienākuma saņemt vīzu, lai ieceļotu dalībvalstu teritorijā.

Par otro jautājumu

39 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 20. pantā minētās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība atbrīvo Savienības pilsoņa ģimenes locekli, kuram tā ir piešķirta, no pienākuma saņemt vīzu, ja šo atļauju ir izsniegusi dalībvalsts, kas neietilpst Šengenas zonā.

40 Vispirms, ir jānorāda, ka Šengenas zonai piemērojamajos noteikumos ir skaidri paredzēts, ka tie neietekmē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu, kuri tos pavada vai pievienojas tiem, pārvietošanās brīvību, kas it īpaši ir garantēta Direktīvā 2004/38, kā to secinājumu 38.–40. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts.

41 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka vispārīgi šī direktīva vienādi ir piemērojama visām dalībvalstīm neatkarīgi no tā, vai tās ietilpst Šengenas zonā.

42 Runājot par minētās direktīvas 5. panta 2. punktu, tajā nav nevienas konkrētas atsauces uz Šengenas zonu – nedz lai atbrīvojumu no tajā paredzētā pienākuma saņemt vīzu pakārtotu nosacījumam, ka šajā zonā ietilpstoša dalībvalsts ir izsniegusi uzturēšanās atļauju, nedz lai, gluži pretēji, izslēgtu no šāda atbrīvojuma piemērošanas personas, kurām ir šajā zonā neietilpstošas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja.

43 No tā izriet, ka Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punktā paredzētais atbrīvojums no pienākuma saņemt vīzu neaprobežojas vienīgi ar Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuriem ir Šengenas zonā ietilpstoša dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

44 Šo interpretāciju apstiprina konteksts, kurā iekļaujas Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts.

45 Proti, šīs direktīvas 3. panta 1. punkta iekļautajā "vispārīgajā noteikumā" ir paredzēts, ka to piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kuras pilsoņi viņi nav, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

46 No tā it īpaši Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkta interpretācijas nolūkiem izriet, ka ikvienam Savienības pilsoņa ģimenes loceklim ir piemērojams atbrīvojums no šajā tiesību normā paredzētā pienākuma saņemt vīzu. Ja tiktu noteikta atšķirība starp šādiem ģimenes locekļiem atkarībā no dalībvalsts, kas viņiem ir izsniegusi pastāvīgās uzturēšanās atļauju, liegtu dažiem no viņiem saņemt šo atbrīvojumu un tādējādi būtu pretrunā minētajai tiesību normai, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu.

47 Līdz ar to uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 20. pantā minētās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība atbrīvo Savienības pilsoņa ģimenes locekli, kuram tā ir piešķirta, no pienākuma saņemt vīzu, ja šo atļauju ir izsniegusi dalībvalsts, kas neietilpst Šengenas zonā.

Par trešo jautājumu

48 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā pantā paredzētā uzturēšanās atļauja ir pietiekams pierādījums tam, ka šīs atļaujas turētājam ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļa statuss, un līdz ar to attiecīgajai personai ir tiesības ieceļot dalībvalsts teritorijā bez papildu pārbaudes vai attaisnojuma un tā ir atbrīvota no vīzas saņemšanas pienākuma atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 2. punktam.

49 Šajā ziņā no paša Direktīvas 2004/38 20. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka dalībvalstis var izsniegt pastāvīgās uzturēšanās atļauju tikai personām, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi.

50 No tā izriet, ka pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšana, ko veic dalībvalsts, nozīmē, ka tā ir iepriekš pārbaudījusi, vai attiecīgajai personai ir šāds statuss.

51 Līdz ar to minētā statusa papildu pārbaude nav jāveic.

52 Turklāt – kā Tiesa jau ir norādījusi – Direktīvas 2004/38 10. pantā paredzētā uzturēšanās atļaujas izsniegšana ir uzskatāma par attiecīgās personas faktiskās un juridiskās situācijas formālu konstatējumu no šīs direktīvas viedokļa (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. jūlijs, *Dias*, C-325/09, EU:C:2011:498, 48. punkts; 2014. gada 18. decembris, *McCarthy* u.c., C-202/13, EU:C:2014:2450, 49. punkts, kā arī 2018. gada 27. jūnijs, *Diallo*, C-246/17, EU:C:2018:499, 48. punkts).

53 Pēc analoģijas ir jāuzskata, ka minētās direktīvas 20. pantā paredzētā pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšana arī ir formāla attiecīgās personas situācijas konstatācija, kas apliecināta ar šo dokumentu.

54 No tā izriet, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauja pati par sevi var pamatot personas, kurai šī atļauja ir piešķirta, Savienības pilsoņa ģimenes locekļa statusu.

55 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā pantā paredzētā uzturēšanās atļauja ir pietiekams pierādījums tam, ka šīs atļaujas turētājam ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļa statuss, un līdz ar to attiecīgajai personai ir tiesības ieceļot dalībvalsts teritorijā bez papildu pārbaudes vai attaisnojuma un tā ir atbrīvota no vīzas saņemšanas pienākuma atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 2. punktam.

Par ceturto un piekto jautājumu

56 Ņemot vērā atbildi uz trešo jautājumu, uz ceturto un piekto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

57 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 20. pantā minētās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība atbrīvo personu, kurai nav dalībvalsts pilsonības, bet kura ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis un kurai ir šāda atļauja, no pienākuma saņemt vīzu, lai ieceļotu dalībvalstu teritorijā.**

2) **Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 20. pantā minētās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas esamība atbrīvo Savienības pilsoņa ģimenes locekli, kuram tā ir piešķirta, no pienākuma saņemt vīzu, ja šo atļauju ir izsniegusi dalībvalsts, kas neietilpst Šengenas zonā.**

3) **Direktīvas 2004/38 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā pantā paredzētā uzturēšanās atļauja ir pietiekams pierādījums tam, ka šīs atļaujas turētājam ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļa statuss, un līdz ar to attiecīgajai personai ir tiesības ieceļot dalībvalsts teritorijā bez papildu pārbaudes vai attaisnojuma un tā ir atbrīvota no vīzas saņemšanas pienākuma atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 2. punktam.**

[Paraksti]